

Uusi

OPETUSMINISTERIÖ

31. 05. 2007

aiN:o 4 670/2007

Arkistoyhdistys – Arkivföreningen ry

Opetusministeriö

Viite Lausuntopyyntöne 1.3.2007, dnro 4/670/2007

Asia Tekijänoikeusjärjestelmän ja –lainsäädännön kehittäminen, Opetusministeriön *Tekijänoikeuden suuntaviivoja* –keskustelumuistion 2007:18 pohjalta

Pyydettyinä lausuntona keskustelumuistion *Tekijänoikeuden suuntaviivoja* -pohjalta Arkistoyhdistys – Arkivföreningen ry esittää seuraavaa:

Tekijänoikeuslainsäädännön ja tekijänoikeusjärjestelmän toimivuuden kehittäminen edellyttää arkistojen kannalta varsin hyvän lain säilyttämistä vuonna 2006 tulleiden muutosten, eritoten 16 §, 16a ja 16e pykälien sisältämien rajoitusten osalta. Suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttäminen tuleville sukupolville toteutuu muistiorganisaatioiden – arkistojen, kirjastojen ja museoiden - saadessa 16 §:n nojalla vapaasti ja kaikilla tekniikoilla valmistaa kappaleita laitoksen kokoelmissa olevan aineiston säilyttämiseksi, kunnostamiseksi, kokoelman ylläpitämiseksi ja puuttuvan osan täydentämiseksi sekä laitoksen sisäistä käyttöä varten.

Asiakirjallisen kulttuuriperinnön säilyttämisestä kantaa vastuun Kansallisarkiston johdolla arkistolaitos. Julkishallinnon paino- ja verkkojulkaisuja täydentävät viranomaisasiakirjat, sekä yksityisarkistoihin sisältyvät, julkaisemattomat asiakirjat, jotka ovat usein tekijänsuojan alaisia. Kulttuurisesti ainutlaatuisia, tekijänsuojaa nauttivia arkistoaineistoja säilyttävät myös valtioneuvoston asetuksessa 1036/2005 mainitut keskeiset yksityiset arkistot, joita laki yksityisluontoisten arkistojen valtioneuvoston asetuksella (1006/2006).

Yksityisten asiakirjojen luovutus julkiseen arkistoon säilytettäväksi tutkijoita ja muita tiedon tarvitsijoita varten perustuu vapaaehtoisuuteen, tietyin häviämisvaaraan liittyvin ehdoin. Oikeudenhaltijoiden asema on turvattu luovutussopimuksella, joka nykyisissä ja tulevaisissa lahjoituksissa ja talletuksissa tullaan tekemään suojatun aineiston siirtyessä arkistoon. Varhemmissa luovutuksissa ei luovutussopimuksia tällä tarkkuudella tehty, minkä vuoksi oikeudenhaltijoiden jäljittäminen on joko kohtuuttoman työn tai tekijän tavoittamattomuuden vuoksi mahdotonta. Näiden tuntemattomien tekijöiden ”orpojen” teosten käytettävyyden lisäämiseksi muodostettiin lainuudistuksella sopimuslissensijärjestelmä, joka astui voimaan 1.1.2007, mutta ei ole käytännössä toteutunut useita tekijöitä edustavan järjestön nimeämättömyyden vuoksi. Järjestelmä toimisi myös tähän tekijäjärjestöön

kuulumattoman tekijän puolesta. Arkistot valvovat käytösääntöjensä kautta tutkijapalvelussa tekijänoikeuslain edellyttämiä oikeudenhaltijoiden taloudellisia ja moraalisia oikeuksia. Tutkimuskäyttö on ilmaista, jota sen tulisi olla myös sopimuslisenssijärjestelmän aikana.

Tekijänoikeusjärjestelmän kehittämisen tulee vastata tietoyhteiskuntakehityksen haasteisiin siten, ettei vaikeuteta arkistojen tehtävää suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämiseksi ja tutkimuksen turvaamiseksi. Digitaalisen tallenteen käytön salliminen myös tutkimuskäytössä ja tietopalvelussa olisi tarkennettava säännöksiin, jotka varmistaisivat sekä aineiston säilymisen konvertoinnin ja migraation kautta että kansalaisten alueellisen yhdenvertaisuuden tutkijoina. Laitoksen tiloissa tarjottava tietty asiakaspalvelupääte on riittämätön esimerkiksi äänitallenteiden osalta: niitä ei voi kopioida paperille eikä analogiselle alustalle valokopioimalla tai vastaavalla menetelmällä. Tekijänoikeuslain 16d § sallii arkistoille, kirjastoille ja museoille tietyin edellytyksin kokoelmiinsa kuuluvan aineiston digitoimisen, mutta ei ainutkertaisen, vailla kaupallista levitystä olevan tutkimusaineiston jakelun digitaalisesti tutkijoille edes siten, että estettäisiin kopioiminen ja aineiston levitys.

Puheenjohtaja

Juhani Tikkanen